

V povprečju naj bi se v 2016
za toliko zvišale bruto plače
javnim uslužbencem
(zasebnim le za 1,6%)

+ 3,5 %

Kako se ministri otepajo manjše javne porabe

Reforma šolstva in zdravstva, reorganizacija lokalne samouprave, optimizacija delovanja služb javne uprave in zmanjšanje sredstev za poklicne pokojnine v javnem sektorju bi lahko pripravili prostor za resno davčno reformo.

Nina Oštrbenk

**Pri optimizaciji
javne porabe so
največje težave s
spremembami v
lokalni samoupravi.**

Vlade republike Slovenije se nenehno otepajo resne optimizacije javne porabe, obenem pa nenehno zvišujejo maso plač v javnem sektorju. Letos se vlada spet pogaja s sindikati javnega sektorja, ki zahtevajo odpravo tako imenovanih varčevalnih ukrepov v vrednosti kar 380 milijonov evrov. Koristi od tega bi imelo 160.000 javnih uslužbencev - čeprav že letos doživljamo vnovični plačni balon tudi po podatkih vladnega Urada za makroekonomske analize. UMAR namreč že za letos napoveduje kar 3,5-odstotno nadaljnjo rast plač v javnem sektorju, kar je bistveno več od predvidene rasti plač v zasebnem sektorju.

Po drugi strani GZS in Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije predlagata davčno reformo v vrednosti 328 milijonov evrov po dinamični metodi.

»Gospodarstveniki smo predstavili predloge, kako lahko država privarčuje sto milijonov evrov, in verjamemo, da bi država del tega lahko uresničila že letos oziroma naslednje leto. Gre le za 0,6 odstotka državnih odhodkov. V podjetjih, kjer moramo ves čas optimizirati stroške, je ta cilj pet ali deset odstotkov, če želimo biti tudi jutri tu in ostati konkurenčni, zadržati investitorje in omogočiti delovna mesta z višjo dodano vrednostjo,« pravi Peter Jakšič, prokurist podjetja Johnson Controls. Tako, da za državo zmanjšanje javne porabe za manj kot odstotek ne bi smel biti velik problem.

GZS je predlagala ukrepe na petih različnih področjih, na katerih bi država to lahko storila.

Kalupi v državnih financah

Mateja Vraničar Erman, državna sekretarka na Ministrstvu za finance (MF), meni, da so se na vseh področjih, ki jih predlaga GZS, spremembe že začele, a ne verjame, da bi lahko z njimi privarčevali sto milijonov evrov: »Zagotovo moramo delati v tej smeri, ampak vprašanje je, ali te aktivnosti lahko pripeljejo do tako velikega znižanja odhodkov, kot si gospodarstvo želi. Ker je velika večina državnega proračuna vkalupljena v pravice, ki so določene z zakoni in za katere je treba zagotoviti plačila, in ker imamo le pet do deset odstotkov fleksibilnega proračuna (to so v glavnem investicije), si težko predstavljam, da bi to uresničili.« Na vprašanja, koliko bi po njeni oceni lahko, odgovarja: »Težko rečem na pamet.«

Čakamo prve korake

Vraničar Ermanova je bila med razpravo na Vrhu podjetij v tuji lasti, na kateri so med drugim govorili o optimizaciji javne porabe, bolj diplomatska, in je dejala, da takšni ukrepi potrebujejo čas, kot največjo težavo pa izpostavila spremembe v lokalni samoupravi. »Vraničarjeve nismo razumeli, da je nemogoče zmanjšati javno porabo za sto milijonov evrov, ampak da te rezultate težko pričakujemo danes. Zato mi danes pričakujemo prve korake, da bodo jutri vidni že prvi učinki,« o željah gospodarstva pravi Denis Mancevič iz SIJ. Predsednik vlade Miro Cerar pa je gospodarstvenike med razpravo pozval,

Foto: Matjaž Tavčar, mediaspeed.net

Peter Jakšič,
Johnson Controls:
**»Gospodarstveniki
verjamemo, da bi
država del od sto
milijonov evrov
lahko privarčevala
že letos oziroma
naslednje leto.«**

217.000

**Uslužbenci 240 institucij
javnega sektorja napišejo več
kot toliko poročil letno.**

naj bodo potrpežljivi, da bo vlada »pripravila nekaj sprememb v naslednjih mesecih«, konkretnjših obljub pa ni dal.

V nadaljevanju predstavljamo pet področij, na katerih bi država po mnenju GZS lahko zmanjšala javno porabo za sto milijonov evrov, ki so jih med drugim izpostavili tudi podjetniki, ki so sodelovali v anketi GZS:

1. Reforma šolstva

Predlog GZS: Pripraviti akcijski program proti finančnim in drugim anomalijam ter zmanjšati število ali obseg programov, ki proizvajajo nezaposljive kadre.

Trenutno stanje: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport akcijskega programa še nima, ker analize izdatkov v izobraževanju še niso končane. Glede nezaposljivosti kadrov pa obljublja, da za boljše vključevanje mladih na trg dela načrtuje sistematično spremljanje zaposljivosti diplomantov.

MIZŠ brani visoke stroške

Slovenija je leta 2013 za izobraževanje namenila 6,5 odstotka BDP, kar je 0,4-odstotne točke več kot leta 2008. Po tem kriteriju smo na četrtem mestu v EU in najvišje v skupini držav srednje Evrope. »V družbi znanja je ravno znanje tisto, ki ustvarja dodano vrednost. Prav zato tudi Evropska komisija in OECD opozarjata, da izobraževanja ni mogoče razumeti kot strošek, temveč kot investicijo,« visoke številke zagovarjajo na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ). Dodajajo, da so primerjave le na osnovi obsega sredstev nevzdržne, saj nič ne povedo o številu vključenih v sistem.

»Če je cilj države visoka izobrazbena struktura in vključenost mladih v sistem, potem je logično, da se obseg sredstev povečuje. To pa seveda ne pomeni, da nismo dolžni skrbeti za racionalno organiziranost sistema vzgoje in izobraževanja,« odgovarjajo na MIZŠ in dodajajo, da v zadnjih letih optimizirajo delovanje vrtcev in šol, vendar številko o optimizaciji niso posredovali.

Kdaj bodo končane analize?

MIZŠ trenutno s finančnim ministrstvom in UMAR pripravlja analize izdatkov na področju izobraževanja. Ker te še niso končane – kdaj bodo, niso povedali – tudi niso odgovorili na vprašanja, kakšne so možne rešitve s finančnimi posledicami oziroma kakšen akcijski načrt proti finančnim in drugim anomalijam v izobraževanju imajo.

Prav tako vlada po besedah Ministrstva za javno upravo (MJU) ne razmišlja o spremembah zakona o sistemu plač v javnem sektorju glede preveč izplačanih plač – tako bo ostala omejitev vračila za deset mesecev. Tak kompromis med oškodovanjem javnih sredstev na eni strani in zaposlenimi, ki bi bili v hudi stiski, je namreč podprlo tudi računsko sodišče, pojasnjujejo na MJU.

Spremljanje zaposljivosti šele načrtujejo

Glede nezaposljivosti kadrov pa na MIZŠ odgovarjajo, da »študijske dejavnosti ne moremo zamejiti zgolj na potrebe trga dela in 'produkcijo diplomantov', ki bo ustrezala konkretnim delovnim mestom in s tem delodajalcem, ampak moramo od visokošolskih zavodov pričakovati tudi ustvarjanje novega znanja.« Dodajajo, da za boljše vključevanje mladih na trg dela načrtujejo sistematično spremljanje zaposljivosti diplomantov, kar bo omogočilo lažje prilagajanje študijskih programov potrebam gospodarstva in negospodarstva.

2. Optimizacija in digitalizacija delovanja služb javne uprave

Predlog GZS: Centralizacija sistema nadzora prihodkov in odhodkov s strani MF tudi pri posrednih proračunskih uporabnikih (zavodi, agencije). In sicer s ciljem odprave plačnih anomalij v javnem sektorju na podlagi funkcijske analize javne uprave ter deregulacija predpisov in zmanjšanje potreb po administraciji.

Na ministrstvu za delo niso odgovorili na vprašanje, ali podpirajo znižanje prispevne stopnje za poklicne pokojnine.

Foto: Tadej Kreft

Denis Mancevič, SIJ: »Želimo, da bi vlada optimizirala poslovanje oziroma menedžiranje javne uprave, saj jo potrebujemo, ampak močno in učinkovito.«

18.834

V Sloveniji imamo toliko podzakonskih in predpisov in 810 različnih zakonov. Leta 1991 smo imeli le 356 zakonov in samo 878 podzakonskih aktov.

Ministrica za zdravje napoveduje nadaljevanje skupnih javnih naročil in s tem okoli 20-odstotne prihranke.

V Sloveniji je trenutno sedem prezadolženih občin.

*Predsednik vlade
Miro Cerar:*

»Vlada bo pripravila nekaj sprememb v naslednjih mesecih.«

Trenutno stanje: Obeta se nov zakon o javnih finančah, ki bo omogočal večji nadzor posrednih proračunskih uporabnikov, obljublja na MF. MJU ne bo predlagal akcijskega načrta na podlagi funkcijske analize javne uprave, ampak bo ukrepanje prepustil posameznim predstojnikom organov. Cilj pa je, da bi do leta 2020 za desetino zmanjšali število predpisov v državi.

Večji nadzor nad porabniki javnega denarja

Še letos bo sprejet nov zakon o javnih finančah, ki bo na novo uredil področje nadzora posrednih proračunskih uporabnikov, napovedujejo na MF. V osnutku zakona je predvideno, da bi Uprava za javna plačila (UJP) spremljala plačila posrednih proračunskih uporabnikov po posameznih ekonomskih namenih prek plačilnega prometa in pripravljala trimesečna poročila, ki bodo na voljo uporabnikom in občinam, ki so pristojne zanje.

To bo omogočilo večji nadzor finančnih načrtov teh uporabnikov in ukrepanje, če bodo ugotovljene morebitne nenamenske ali nezakonite porabe javnih sredstev, dodajajo na MF.

O smiselnosti obstoja predstojniki

Sicer pa MJU na podlagi funkcijske analize, ki je bila opravljena za 240 subjektov javnega sektorja, ne bo pripravil skupnega akcijskega načrta, na podlagi katerega bi na primer določili, kateri organi so še smiselni in kateri naj se ukinejo. Za izvedbo ukrepov so odgovorni posamezni predstojniki, ki rezultate analize lahko uporabijo za optimizacijo in racionalizacijo, pravijo na MJU. Sami so to storili na področju javnih agencij in upravnih enot, pripravljajo pa tudi ukrepe za zmanjšanje števila poročil – uslužbenci 240 institucij javnega sektorja namreč napišejo več kot 217.000 poročil letno.

20-krat več podzakonskih predpisov

MJU sicer podpira deregulacijo oziroma zmanjšanje števila predpisov – trenutno imamo v Sloveniji 810 zakonov in 18.834 podzakonskih predpisov, leta 1991

pa smo imeli 356 zakonov in 878 podzakonskih aktov. Cilj strategije razvoja javne uprave do leta 2020 je znižati število predpisov za 1.800 oziroma deset odstotkov.

»Gospodarstvo si želi, da bi vlada racionalizirala in optimizirala poslovanje oziroma menedžiranje javne uprave, saj se vsi zavedamo, da jo potrebujemo, ampak močno in učinkovito, zdaj pa ni ne eno ne drugo,« je pogled gospodarstva na javno upravo predstavil Mancevič.

3. Reforma zdravstva

Predlog GZS: Reorganizacija zdravstvene mreže in učinkovitejša javna naročila.

Trenutno stanje: Po analizi zdravstvenega sistema bo potrebna optimizacija mreže bolnišnic, ministrica za zdravje pa napoveduje nadaljevanje skupnih javnih naročil in s tem okoli 20-odstotne prihranke.

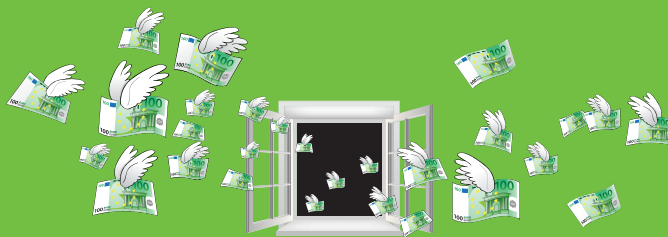
»Kot veste, je analiza zdravstvenega sistema pokazala, da moramo optimizirati mrežo bolnišnic, verjetno bomo morali razmišljati tudi o večji specializaciji bolnišnic,« glede reorganizacije zdravstvene mreže napoveduje ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc. Na njenem ministrstvu dodajajo, da bodo letos že spremenili delovanje službe nujne medicinske pomoči z vzpostavitvijo dispečerskega centra, ki bo omogočil, da bo do bolnika prišla najbližja ekipe nujne medicinske pomoči.

Snujejo novo dajatev za zdravstvo

Iz resolucije o desetletnem razvoju slovenskega zdravstva, ki jo je Državni zbor potrdil konec marca, še izhaja, da se bo ohranila košarica zdravstvenih pravic, ukinilo pa se bo dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ki ga bodo nadomestili s posebno dajatvijo. Predlagani sta tudi razširitev prispevne stopnje za obvezno zavarovanje na vse vrste prejemkov in zmanjšanje razlik v prispevni stopnji. Letos bodo na novo uredili tudi področje koncesij, ki jih bodo podeljevali na javnem razpisu za določen čas.

- 0,6 %

100 milijonov evrov manjša javna poraba bi pomenila le 0,6 odstotka celotne tekoče konsolidirane javne porabe, ki znaša 16,7 milijarde evrov.

Ministrica je napovedala tudi nadaljevanje skupnih javnih naročil, od katerih si obetajo prihranke: »Začeli smo s skupnimi naročili za zdravila za bolnišnice in doslej prihranili okoli dvajset odstotkov.« To je okoli deset milijonov evrov.

4. Reorganizacija lokalne samouprave

Trenutno stanje: MJU je ne načrtuje, na MF pravijo, da z občinami ne bi dosegli soglasja.

Le kdo bo prepričal občine

»Tukaj ne gre le za politično voljo vlade, ampak je treba v spremembo prepričati tudi občine, da bi prišli do sprejemljivih rešitev. Vemo, da občine v tem trenutku niso pripravljene na večje spremembe, če pa vemo, da je zadaj ideja o zmanjšanju števila občin, potem je to še toliko težja naloga,« o reorganizaciji lokalne samouprave meni Mateja Vraničar Erman.

MJU občine le nagovarja

Na ministrstvu Borisa Koprivnikarja te reorganizacije ne načrtujejo, čeprav se zavedajo, »da občinske javne službe za prebivalce niso v celoti organizirane optimalno.« Zato bodo maja pripravili Strategijo lokalne samouprave, ki pa bo le nagovarjala občine, da razmislijo o optimalni organizaciji javnega sektorja na lokalni ravni. Kot možne rešitve MJU našteje sodelovanje v različnih oblikah medobčinskega sodelovanja, racionalizacijo pri izvajanju negospodarskih javnih služb in vključevanje v skupne občinske uprave.

V Sloveniji je trenutno sedem prezadolženih občin, to so: Šalovci, Gornji Petrovci, Komenda, Dol pri Ljubljani, Štore, Litija in Benedikt. Na MF pravijo, da niso pristojni za nadzor na njimi. Na državni ravni ima to pristojnost računsko sodišče, na lokalni ravni pa nadzorni odbori občin: »Enako kot odgovornost za zadolžitev mimo zakonskih okvirov je tudi odgovornost za sanacijo nelegalnih zadolžitev v celoti na občinah. MF jih pri tem lahko usmerja, ne more pa ukrepati.«

5. Zmanjšanje sredstev za poklicne pokojnine v javnem sektorju

Predlog GZS: Znižanje prispevne stopnje in prečiščenje registra poklicev.

Trenutno stanje: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) mora do julija pripraviti novo uredbo z merili in kriteriji poklicnega zavarovanja.

Na MDDSZ niso odgovorili na vprašanje, ali podpirajo znižanje prispevne stopnje za poklicne pokojnine z 9,25 odstotka od plače posameznika na 5 do 6 odstotkov, ker »uradne pobude omenjene spremembe stopnje s strani socialnih partnerjev še nismo prejeli.« Država vsako leto za te pokojnine javnih uslužbencev nameni okoli 50 milijonov evrov. Če bi znižala prispevno stopnjo in izločila nekatere poklice iz registra, bi lahko privarčevala tudi do 40 odstotkov tega zneska. V skladu obveznega poklicnega zavarovanja, ki ga vodi KAD, in v katerem je registriranih 45.000 zavarovancev (dve tretjini sta iz javnega, tretjina pa iz zasebnega sektorja), je 700 milijonov evrov, vsako leto pa ima za 80 milijonov novih prilivov.

(Pre)težka odločitve

GZS si ob znižanju prispevne stopnje prizadeva tudi za prečiščenje registra poklicev, ki so upravičeni do poklicne pokojnine. MDDSZ mora do julija pripraviti novo uredbo, v kateri bodo določena merila in kriteriji poklicnega zavarovanja oziroma poklici, ki bodo še upravičeni do poklicne najemnine. Katere poklice bi lahko izločili, na MDDSZ niso povedali, ker gre za »kompleksno in obsežno tematiko, pri kateri mora sodelovati tudi stroka s področja medicine dela.« Z ZPIZ-om, KAD-om, Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa ter Nacionalnim inštitutom za javno zdravje se zdaj šele lotujejo zdravstvene analize delovnih mest iz registra. ^{gg}

Pozor: Vlada ne razmišlja o spremembah zakona o sistemu plač v javnem sektorju. Tako bodo prejemniki še naprej lahko vračali preplačila le za zadnjih deset mesecev.

Foto: Barbara Reya

Občine ta trenutek niso pripravljene na večje spremembe, če pa vemo, da je zadaj ideja o zmanjšanju števila občin, potem je to še toliko težja naloga,« meni Mateja Vraničar Erman z ministrstva za finance.